

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.04.2018, sp. zn. 8 Tdo 335/2018, ECLI:CZ:NS:2018:8.TDO.335.2018.1

Číslo: 11/2019

Právní věta: Z ustanovení § 158 odst. 5 věty druhé tr. ř. vyplývá povinnost policejního orgánu předem vyrozumět zákonného zástupce o podání vysvětlení nezletilého podle § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. Logickým důsledkem splnění povinnosti policejního orgánu je nejen vyrozumět zákonného zástupce o tom, že od nezletilého bude požadováno vysvětlení, ale také mu umožnit, aby byl podání vysvětlení přítomen. Výjimečně lze přítomnost zákonnému zástupci odepřít, ale takové opatření musí být založeno na objektivním posouzení konkrétní situace a podloženo vážnými důvody (např. obavou nezletilého z reakce zákonného zástupce, podezřením, že rodič navádí nezletilého k protiprávnímu jednání).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.04.2018

Spisová značka: 8 Tdo 335/2018

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení proti dětem mladším patnácti let, Vysvětlení

Předpisy: § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř.
§ 158 odst. 5 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud, soud pro mládež, zamítl dovolání opatrovníka nezletilého proti usnesení Krajského soudu v Praze, soudu pro mládež, ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 13 Rodo 6/2017, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kladně, soudu pro mládež, pod sp. zn. 4 Rod 13/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní státní zastupitelství v Kladně podalo dne 2. 6. 2017 v právní věci dítěte mladšího patnácti let AAAAAA (pseudonym; dále též jen „nezletilý“) podle § 90 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. s. m.“), návrh na uložení opatření, a to napomenutí s výstrahou. Tento návrh odůvodnilo tím, že policejní orgán usnesením ze dne 22. 5. 2017, č. j. KRPS-120031-30/TČ-2017-010371-KL, které nabylo právní moci dne 31. 5. 2017, podle § 159a odst. 2 tr. ř. z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. d) tr. ř. odložil věc podezření ze spáchání přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se měl dopustit

nezletilý, protože pro nedostatek věku není trestně odpovědný.

2. Zmíněného činu jinak trestného se měl nezletilý dopustit tím (viz návrh na uložení opatření podle § 90 odst. 1 z. s. m.), že dne 8. 4. 2017 v 18:55 hod. v XY v lesním porostu poblíž 14. základní školy u ulice E. fyzicky napadl poškozeného BBBB (pseudonym), a to tím způsobem, že zezadu na něj zaútočil, přetáhl mu mikinu přes hlavu a následně jej udeřil dvakrát kolenem do oblasti hlavy, v důsledku toho poškozený upadl na zem, nezletilý si obkročmo stoupl nad poškozeného, ten si bránil rukama obličej, nezletilý ho opakovaně udeřil pěstmi do oblasti hlavy, poté vstal, dupl na poškozeného do oblasti trupu a z místa odešel, přičemž v důsledku napadení vyhledal poškozený druhý den lékařské ošetření v nemocnici v K. pro bolest pravé ruky, ale pracovní neschopnost u něj nenastala.

3. Rozsudkem Okresního soudu v Kladně, soudu pro mládež, ze dne 23. 6. 2017, sp. zn. 4 Rod 13/2017, bylo nezletilému podle 93 odst. 1 písm. c) z. s. m. uloženo napomenutí s výstrahou. V dalším soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že stát je povinen zaplatit opatrovníku JUDr. I. P. odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 5 445 Kč včetně daně z přidané hodnoty.

4. Podle závěrů soudu prvního stupně z videonahrávky pořízené mobilním telefonem, v níž je přehledně a nepřerušovaně zachyceno jednání nezletilého, lze bez jakýchkoliv pochybností učinit skutkové a právní závěry ohledně posuzovaného činu. Jak vyplývá z této videonahrávky, nezletilý útočil vůči poškozenému v době, kdy poškozený nebyl aktivní, nebránil se a před nezletilým utíkal. Ze strany nezletilého, který udeřil poškozeného dvakrát kolenem do oblasti hlavy, obkročmo si nad něj stoupl, opakovaně ho udeřil pěstmi do oblasti hlavy a následně dupl do oblasti jeho trupu, šlo o značně intenzivní fyzický útok. S ohledem na charakter napadení poškozeného nelze mluvit o běžném konfliktu mezi školáky, o pouhé klukovské rvačce, nýbrž o činu jinak trestném vykazujícím znaky výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Z videonahrávky se nepodává, že by se nezletilý toliko bránil a že by byl k násilnému jednání donucen z důvodu vlastního ohrožení. Poněvadž soud neshledal, že by šlo o méně společensky škodlivé jednání pouze přestupkového charakteru, a ze zprávy orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále též jen „OSPOD“) zjistil, že opatrovnický spis na nezletilého dosud nebyl veden a že nebyly známy negativní zprávy o jeho chování, vyhověl návrhu státního zastupitelství na uložení napomenutí s výstrahou se zřetelem ke konkrétní závažnosti činu, věku nezletilého, skutečnosti, že šlo o první protiprávní jednání nezletilého, i k postoji nezletilého, který projevil u soudního jednání lítost.

5. Rozhodnutí soudu prvního stupně napadl opatrovník nezletilého odvoláním. Usnesením Krajského soudu v Praze, soudu pro mládež, ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 13 Rodo 6/2017, byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen. Krajský soud v Praze, soud pro mládež, dále rozhodl tak, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a že Česká republika – Krajský soud v Praze je povinen zaplatit opatrovníku JUDr. I. P. náklady odvolacího řízení ve výši 4 600 Kč včetně daně z přidané hodnoty.

II. Dovolání

6. Proti usnesení odvolacího soudu podal opatrovník nezletilého dovolání a namítl, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek procesního a hmotného práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od judikatury Nejvyššího soudu, či otázek, které dosud nebyly Nejvyšším soudem řešeny nebo byly řešeny odlišným způsobem. Dovolatel měl za to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

7. Dovolatel nesouhlasí s uložení napomenutí s výstrahou, protože existovaly pochybnosti o tom,

zda skutečně jde o skutek, který by jinak byl trestným činem, a rovněž s ohledem na další okolnosti týkající se věci samé, jejího vyšetřování a projednání před soudem.

8. Jak dále dovolatel zdůraznil, čin nezletilého byl projednán v největší jednací síni Okresního soudu v Kladně za účasti více osob, když nezletilý byl umístěn vedle svého opatrovníka na místě, kde jinak sedí obhájce s obžalovaným, což zjevně vedlo k další traumatizaci nezletilého. Projednávání trestných činů před trestním soudem je běžně zobrazováno ve filmu a v televizi, a dostane-li se nezletilý do stejné situace, kterou zná z filmu a z televize, nabude dojmu, že stojí před skutečným trestním tribunálem a je souzen, přičemž nebude schopen rozlišit, že podle zákona by se vůči němu mělo postupovat mnohem citlivěji a neformálněji než k dospělému obviněnému. Ustanovení § 92 odst. 1 z. s. m. umožňuje, aby dítě nemuselo být v řízení vyslechnuto, a to tehdy, je-li jednání, v němž je spatřován čin jinak trestný, spolehlivě prokázáno jiným způsobem. V posuzované věci byla splněna uvedená podmínka, neboť podstatná část jednání nezletilého byla zachycena na videozáznamu, který je součástí soudního spisu. Je sice pravdou, že podle zákona musí být názor nezletilého vždy zjištěn, ovšem takové zjištění lze provést neformálně při pohovoru v kanceláři soudce apod., a zamezit tak traumatizaci nezletilého. Pokud musel soud přerušit výslech nezletilého s ohledem na jeho duševní stav, měl tuto okolnost promítnout do úvah o uložení opatření.

9. Stejně měl zohlednit skutečnost, že od samého počátku docházelo k velmi necitlivému přístupu k nezletilému. Podle dovolatele policejní orgány postupovaly vůči nezletilému s mnohem větší tvrdostí, než by mohly postupovat vůči osobě starší patnácti let. Při prvotním výslechu nezletilého dne 13. 4. 2017 neumožnily účast jeho otce s odůvodněním, že postačuje účast orgánu sociálně-právní ochrany dětí. V případě mladistvého však ustanovení § 43 odst. 1 z. s. m. dává zákonnému zástupci právo, aby se zúčastnil těch úkonů, kterých se podle zákona může zúčastnit mladistvý. Při výslechu nezletilého by uvedené právo zákonného zástupce mělo být zvláště dodržováno, i když to není v zákoně výslovně uvedeno. Nezletilý, který je v podobné situaci oddělen od svého rodiče, to nese velmi obtížně, pociťuje zvýšenou nejistotu a je traumatizován. Této traumatizaci přitom nemůže zabránit ani přítomnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Pouhá přítomnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí nemůže zaručit ani dodržování procesních práv nezletilého. Orgány sociálně-právní ochrany dětí mnohdy vycházejí vstříc spíše orgánům činným v trestním řízení a nehledí na zájmy nezletilého, tj. na to, aby neobvinil sebe nebo osoby blízké. Podle názoru dovolatele, ačkoliv je v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže právo na přítomnost obhájce přiznáno toliko mladistvému při úkonech podle trestního řádu, mělo by být analogicky podle pravidla a maiore ad minus přiznáno i nezletilému. Je-li ze zákona zajištěno právo mladistvého na přítomnost jeho rodičů u výslechu, mělo by být přiznáno i nezletilému.

10. Dále dovolatel vytkl, že před soudem prvního stupně nebyly zjištěny všechny rozhodné skutečnosti tak, aby uložené opatření bylo přiměřené povaze a závažnosti spáchaného činu. Navrhoval výslech matky poškozeného a třídní učitelky nezletilého s ohledem na hodnocení školy a vyjádření rodičů. Pokud matka poškozeného oznamovala věc na policii s tím, že syn byl napaden neznámou osobou, což zjevně nebyla pravda, měla být vyslechnuta v postavení svědka. Jak vyplývá z úředního záznamu policie, nezletilý se měl omluvit poškozenému, což mohlo mít vliv na uložení opatření. Navíc důkazy nebyly opatřeny odpovídajícím způsobem, protože vše je založeno jen na úředních záznamech policie. Jestliže opatrovníku nezletilého nebylo umožněno vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti nezletilému a dosáhnout předvolání a výslech svědků v jeho prospěch, došlo k porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1, odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

11. Podle dovolatele pro posouzení, zda vůbec bylo třeba zahájit řízení o uložení opatření před soudem, je nezbytné zvážit, zda jde o čin jinak trestný, přičemž podle judikatury Nejvyššího soudu nikoli každé fyzické napadení na veřejnosti je výtržností. Forma výtržnického jednání musí hrubě a ve zvýšené míře narušovat občanské soužití (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp.

zn. [8 Tdo 1449/2015](#), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. [7 Tdo 224/2002](#)). Důležitou okolností je motivace útočníka, zejména to, zda byl vyprovokován jednáním poškozeného (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2005, sp. zn. [7 Tdo 455/2005](#)). V nyní posuzované věci došlo k útoku po předchozím fyzickém napadení nezletilého poškozeným, tudíž vyvstává otázka, kdo a jakým způsobem přispěl k činu nezletilého. Byl-li nezletilý vyprovokován, nelze jeho jednání hodnotit jako zjevně svévolné, vyloženě agresivní a jednostranně útočné. Jako příčinu jeho jednání lze označit předchozí úder nohou poškozeného, který nezletilého zasáhl do oblasti přirození, což je úder bolestivý, který u osoby dostatečně psychicky nevyspělé a nerozumné logicky vede k okamžité odplatě. Nezletilý je ve věku, kdy nelze předpokládat, že by byl schopen se natolik ovládat, aby vše oznámil například ve škole nebo rodičům a odepřel si okamžitou odplatu, jak při jednání uváděla státní zástupkyně. Jde o skutečnosti, které svědčí pro nevyzrálост osoby nezletilého, a jednání nezletilého lze považovat za nerozvážené a neprojevující se výraznějšími prvky, které jsou nezbytné pro posouzení, že jde o kriminální čin. Zákon předvídá tyto situace v ustanovení § 3 odst. 4 z. s. m., podle něhož má být zohledněna rozumová a mravní vyspělost osoby, proti níž se vede řízení.

12. Dovolatel upozornil na materiální korektiv (zásadu subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku) a na procesní korektiv (princip oportunity) a na s tím související oprávnění státního zástupce zastavit trestní stíhání z důvodu neúčelnosti podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., či odstoupit od trestního stíhání podle § 70 z. s. m., přičemž není důvod, aby postup použitelný při stíhání osob starších než 15 let nemohl být uplatněn při posouzení činu jinak trestného, kterého se dopustil nezletilý. Státní zástupce i v případě, že dojde k závěru, že jde o čin jinak trestný, by neměl být povinen podat návrh podle § 90 odst. 1 z. s. m. Citované ustanovení je třeba vyložit ve spojení s ustanovením § 90 odst. 2 z. s. m., které umožňuje soudu zahájit řízení o uložení opatření z úřední povinnosti. Podle dovolatele je tato možnost soudu dána proto, aby mohl řízení zahájit i tehdy, je-li státní zástupce nečinný, resp. i tehdy, využije-li státní zástupce nedůvodně „odklon“. Je totiž na úvaze státního zástupce, zda postačuje projednání činu jinak trestného přímo před ním samým, či před soudem. Vykládají-li státní orgány ustanovení § 90 odst. 1 z. s. m. doslovně a mají-li za to, že jde o absolutní povinnost, z níž neexistuje výjimka, je na zvážení případné vypuštění druhé věty z tohoto ustanovení a ponechání možnosti státnímu zástupci, aby sám projednal čin s nezletilým (§ 93 odst. 10 z. s. m.). Dovolatel proto navrhl, aby Nejvyšší soud přerušil řízení o dovolání a podal Ústavnímu soudu návrh na zrušení druhé věty § 90 odst. 1 z. s. m.

13. Závěrem svého dovolání učinil dovolatel návrh, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Praze, soudu pro mládež, ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 13 Rodo 6/2017, a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud, soud pro mládež, jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř., § 96 z. s. m.) shledal, že dovolání bylo v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) podáno oprávněnou osobou (opatrovníkem nezletilého coby účastníka řízení, viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 49/2014-I. Sb. rozh. tr.). Dále se zabýval otázkou přípustnosti a důvodnosti dovolání.

15. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

16. Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným, protože dovolatel vymezil právní otázku zda, případně za jakých podmínek je třeba umožnit zákonným zástupcům dítěte mladšího patnácti let účast na procesním úkonu spočívajícím v podání vysvětlení nezletilého ve smyslu § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. před policejním orgánem. Jde o procesněprávní problém, který dosud nebyl v judikatuře Nejvyššího soudu řešen. Třebaže napadené rozhodnutí odvolacího soudu bezprostředně nezávisí na jeho vyřešení, jde o významnou otázku týkající se respektování zásad spravedlivého procesu a především ochrany práv dítěte ve fázi řízení zvané prověřování, a proto ji nelze ponechat bez povšimnutí.

IV. Důvodnost dovolání

17. Z hlediska napadeného usnesení odvolacího soudu a obsahu dovolání je významná otázka, zda při podání vysvětlení nezletilého ve smyslu § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř. došlo ze strany policejního orgánu, který neumožnil otci nezletilého, aby byl přítomen podání vysvětlení nezletilého, k procesnímu pochybení, jež mělo negativní dopad na závěr o správné realizaci důkazního řízení ve věci nezletilého.

18. Podle § 158 odst. 5 věty druhé tr. ř., které je zde relevantní, je-li vysvětlení [viz § 158 odst. 3 písm. a) tr. ř.] požadováno od nezletilého, je třeba předem vyrozumět o úkonu jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka; to neplatí, jestliže provedení úkonu nelze odložit a vyrozumění zákonného zástupce nebo opatrovníka nelze zajistit.

19. Zákonnými zástupci nezletilého jsou zpravidla jeho rodiče. Trestní řád v případě nezletilých hovoří o povinnosti předem vyrozumět zákonného zástupce (popřípadě opatrovníka) o úkonu v podobě podání vysvětlení. Právo zákonného zástupce (opatrovníka) být přítomen podání vysvětlení dítěte mladšího osmnácti let však výslovně neupravuje a tuto otázku neřeší ani jiný zákonný předpis. Jakkoliv uvedenou otázku zákon explicitně neupravuje, ukládá toliko povinnost policejního orgánu předem vyrozumět o provedení tohoto procesního úkonu zákonného zástupce, nelze při výkladu významu splnění této povinnosti pominout její účel. Tím je třeba rozumět primárně ochranu zájmů dítěte. Při sledování tohoto cíle je pak logickým důsledkem splnění povinnosti policejního orgánu nejen to, aby vyrozuměl zákonného zástupce o tom, že od nezletilého bude požadováno vysvětlení, ale také to, aby mu umožnil, aby byl přítomen podání vysvětlení. Nelze zcela vyloučit možnost odepřít přítomnost zákonnému zástupci, ale takové opatření by mělo přicházet v úvahu jen výjimečně a mělo by být podloženo vážnými důvody. Zásadně proto policejní orgán umožní zákonnému zástupci nezletilého přítomnost v průběhu podání vysvětlení, ledaže by to okolnosti projednávané věci znemožňovaly. Takovou situaci může představovat např. strach nezletilého a jeho obava z reakce zákonného zástupce, dále obava, že by v jeho přítomnosti nepodal vysvětlení, nebo podezření, že rodič navádí nezletilého k protiprávnímu jednání, apod. Je na policejním orgánu, aby v každém jednotlivém případě uvážil, zda jsou dány relevantní důvody pro odepření přítomnosti zákonného zástupce nezletilého.

20. Z obsahu předloženého spisu se podává, že v posuzované věci byli J. M. a K. M., zákonní zástupci nezletilého, vyrozuměni o podání vysvětlení svého dítěte, k němuž mělo dojít dne 13. 4. 2017, a to v souladu s ustanovením § 158 odst. 5 tr. ř. dne 12. 4. 2017. Podle úředního záznamu policejního orgánu se J. M. a K. M., rodiče nezletilého, dostavili s nezletilým dne 13. 4. 2017 na příslušný územní odbor Policie České republiky za účelem podání vysvětlení nezletilého. Otec J. M. se přitom dožadoval, aby byl přítomen podání vysvětlení svého syna, čemuž policejní orgán nevyhověl se sdělením, že výslech bude proveden za přítomnosti sociální pracovnice. Policejní orgán zopakoval uvedené sdělení i po emotivní reakci J. M., který se před synem rozčiloval, že jej nenechá jít samotného, že má právo být u výslechu a že bez něj výslech neproběhne. Poté byl J. M. informován, že policejní orgán provede výslech bez jeho přítomnosti a že při výslechu bude hájit zájmy dítěte

zaměstnankyně OSPOD. Matka nezletilého K. M. uvedla, že souhlasí, aby šel nezletilý na výslech bez otce.

21. Nejvyšší soud, soud pro mládež (dále též jen „Nejvyšší soud“), konstatuje, že z výše citovaného úředního záznamu Policie České republiky není zřejmé, že by chování otce J. M. před podáním vysvětlení nezletilého, jeho syna, resp. ještě předtím, než mu bylo sděleno, že se jej nebude moci zúčastnit, naznačovalo, že jeho přítomnost při tomto podání vysvětlení by mohla negativně ovlivnit psychické rozpoložení nezletilého, a být tak z hlediska prověřování věci kontraproduktivní či jakkoliv škodlivá. Jak bylo shora rozvedeno, vyhodnocení vhodnosti či nevhodnosti přítomnosti zákonného zástupce (opatrovníka) při podání vysvětlení nezletilého je na uvážení policejního orgánu. Takové uvážení však nemůže být svévolné a musí být založeno na střízlivém a objektivním posouzení konkrétní situace. Nelze vyloučit, že v posuzované věci policejní orgán, který byl před podáním vysvětlení v bezprostředním osobním kontaktu s rodiči nezletilého, mohl např. vnímat jisté napětí mezi přítomnými osobami a mohl relevantně usoudit, že by nezletilý v přítomnosti otce nevypovídal bez obtíží, ale tato úvaha nemá žádnou oporu v obsahu spisu. Protože není doložen žádný vážný důvod, který by znemožňoval přítomnost otce při podání vysvětlení nezletilého, nelze postup policejního orgánu označit za správný a bezezbytku sledující zájem nezletilého.

22. Nejvyšší soud se však ztotožňuje s odvolacím soudem, který ve svém usnesení reagoval na výtku dovolatele stran pochybení, k němuž mělo údajně dojít při podání vysvětlení nezletilého. V souladu s jeho argumentací zdůrazňuje, že zpochybňovanému úkonu byla přítomna zaměstnankyně orgánu sociálně-právní ochrany dětí a matka nezletilého souhlasila s nepřítomností otce nezletilého. Navíc je zcela zásadní, že tento úkon, resp. jeho výstup v podobě úředního záznamu o podání vysvětlení, je toliko podkladem, který může státní zastupitelství následně uplatnit při podání návrhu na zahájení řízení podle § 90 odst. 1 z. s. m. Postup před zahájením trestního stíhání v případě činu jinak trestného se provádí výlučně za účelem „předběžného“ a pro soud pro mládež nezávazného zjištění, zda lze mít za to, že se dítě mladší než patnáct let dopustilo činu jinak trestného. Před zahájením řízení podle hlavy třetí zákona o soudnictví ve věcech mládeže lze, je-li dáno důvodné podezření konkrétního trestně neodpovědného dítěte ze spáchání činu jinak trestného, opatrovat a zajišťovat důkazy významné pro rozhodnutí ve věci, ovšem jen v právním rámci daném hlavou třetí zákona o soudnictví ve věcech mládeže, občanským soudním řádem a zákonem o státním zastupitelství. Podle těchto předpisů se přitom v procesněprávním smyslu provádí dokazování až v jednání nařízeném soudem po zahájení řízení podle hlavy třetí zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Toto řízení – na rozdíl od trestního řízení – probíhá výlučně před soudem. Zde soud pro mládež nakládá s důkazy shromážděnými policejním orgánem jako s důkazy listinnými, v zájmu naplnění zásady bezprostřednosti může sám provádět důkazy další, včetně výslechu svědků apod.

23. Pokud jde o otázku přítomnosti advokáta při podání vysvětlení, sluší se dodat, že podle § 158 odst. 5 věty první tr. ř. při podání vysvětlení má každý právo na právní pomoc advokáta. Jelikož jde o právo osoby podávající vysvětlení, není policejní orgán povinen jakýmkoli způsobem opatrovat právní pomoc advokáta. Je na tom, kdo podává vysvětlení, aby si advokáta, stojí-li o jeho právní pomoc, zajistil pro účely podání vysvětlení. Je na zákonném zástupci (opatrovníku) nezletilého, aby v případě, chce-li nezletilému zajistit právní pomoc při podání vysvětlení, mu advokáta obstaral.

24. Výtku dovolatele, že přestože v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže je právo na přítomnost obhájce stanovena pouze při úkonech podle trestního řádu týkajících se mladistvého, analogicky podle pravidla a maiore ad minus je třeba přiznat toto právo i nezletilému, postrádá opodstatnění. Proti nezletilému při specifikovaném procesním úkonu není a nemůže být použito žádných trestněprávních procesních institutů, proto odkaz na ustanovení § 42 odst. 2 písm. a) z. s. m. (jak měl patrně opatrovník na mysli) je v daných souvislostech nepřipadný. Stejně tak je z týchž důvodů nepřiléhavý i odkaz na ustanovení § 43 odst. 1 (část věty za středníkem) z. s. m., podle něhož zákonný zástupce (nebo opatrovník) mladistvého je oprávněn zúčastnit se těch úkonů, kterých se

podle zákona může zúčastnit mladistvý.

25. V dalším se Nejvyšší soud podrobně vypořádal též se zbývajícimi námitkami dovolatele. Protože shledal usnesení Krajského soudu v Praze, soudu pro mládež, ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 13 Rodo 6/2017, správným, zamítl dovolání opatrovníka nezletilého [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].